

LISSITZKY +

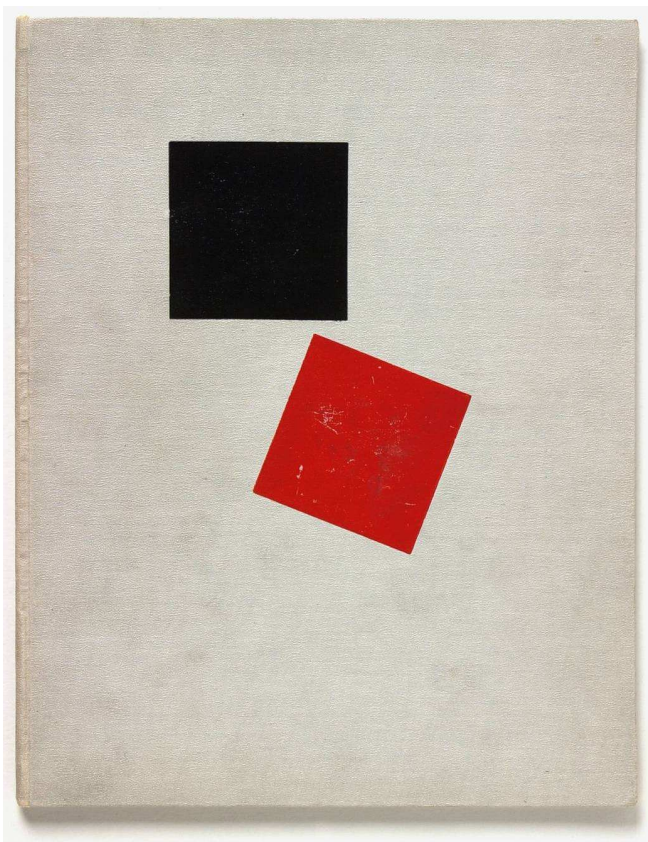
Deel 1 – Overwinning op de Zon

19/09/2009 – 05/09/2010

In september start het Van Abbemuseum het omvangrijke driejarige project *Lissitzky+*. Het museum biedt daarmee nieuwe visies op zijn befaamde Lissitzky-collectie. Het doet dat aan de hand van drie tentoonstellingen, die elk een eigen thema hebben en tot en met 2012 zullen duren. Het eerste deel, *Lissitzky+, Overwinning op de Zon*, is vanaf 19 september 2009 te zien. Het is voor het eerst dat het museum op een dergelijk manier presentaties van het veelomvattende oeuvre van Lissitzky biedt. Een hele verdieping van de Nieuwbouw van het Van Abbemuseum wordt er opnieuw voor ingericht. Het museum bezit de grootste Lissitzky-collectie buiten Rusland.

Rijke collectie en unieke bruiklenen

El (Lazar Markovitsj) Lissitzky (1890-1941) was architect, schilder, graficus, ontwerper van meubels, boeken en posters, schrijver, theatermaker en fotograaf. Hij was ook een onvermoeibaar reiziger, de officiële ambassadeur van de cultuur van het nieuwe Sovjet-Rusland en het prototype van de netwerkende, overal actieve kunstenaar. Hij werkte in de jaren twintig en dertig nauw samen met grootheden als Kasimir Malevitsj, Hans Arp, Kurt Schwitters, László Moholy-Nagy, Theo van Doesburg en vele anderen.

El Lissitzky, *Suprematistisch verhaal over twee vierkanten*, uitgave Skify Berlijn, 1922. Ontwerp El Lissitzky. Foto Peter Cox

Het Van Abbemuseum heeft een autoriteit op het gebied van de Russische avant-garde, Professor John Milner van

het Courtauld Institute in Londen gevraagd om de tentoonstelling *Lissitzky+* samen te stellen. Het eerste deel van het project neemt de futuristische opera *Overwinning op de Zon* als uitgangspunt. Na de tweede uitvoering van deze opera in 1920, maakte Lissitzky plannen om het stuk te mechaniseren en produceerde hij tekeningen en prenten van zijn voorstellen die onderdeel uitmaken van de collectie van het museum.

De tentoonstelling *Overwinning op de Zon* put rijkelijk uit de collectie van het Van Abbemuseum en bevat belangrijke werken van andere musea, zoals het Stedelijk Museum Amsterdam, het Centre Pompidou in Parijs en het State Museum of Contemporary Art in Thessaloniki. Deze hebben werk in bruikleen gegeven van tijdgenoten als Marc Chagall, Kasimir Malevitsj en Ljoebov Popova. Een aantal schilderijen van Malevitsj is al jaren niet meer getoond en sommige tekeningen van hem zijn voor het eerst in Nederland te zien. In totaal omvat de expositie 81 werken van Lissitzky en 25 werken van tijdgenoten. 31 Werken hiervan zijn in bruiklenen.

Lissitzky in drie dimensies

Het Van Abbemuseum is de eerste instelling die belangrijke ontwerpen van Lissitzky voor het eerst driedimensionaal en op groot formaat laat uitvoeren, geheel in lijn van Lissitzky's gedachtegoed. Veel van Lissitzky's ontwerpen en tekeningen werden gezien als utopische fantasieën. Professor Milner ontdekte echter dat veel van die ontwerpen wel degelijk bedoeld waren om werkelijk te worden uitgevoerd. Met deze tentoonstelling gebeurt dat nu voor het eerst. Milner hierover: 'Lissitzky lijkt te zeggen 'Ik ga dit niet bouwen: jij gaat dat doen.' Dus ik begon naar zijn werk te kijken met de gedachte: 'Wat stelt hij nou aan ons voor? Wat is het potentieel van die dingen?' Als je zo'n kleine litho als *De Stad* goed bestudeert, dan zie je dat het in essentie een stedenbouwkundig ontwerp is. En dus zijn we wat van die ontwerpen in model gaan maken. Dat zijn dus niet 'valse Lissitzky's', maar we proberen te begrijpen dat hij hier een echt voorstel doet, dat je de wereld kunt veranderen, en dat dit de manier is waarop dat moet. Dus wij nemen die uitdaging aan.

Een voorbeeld is het *Suprematistisch verhaal over twee vierkanten* (1922), dat deel uitmaakt van de collectie van het Van Abbemuseum. Op de tentoonstelling zijn de vierkanten - overeenkomstig Lissitzky's visie en ideologie en naast het oorspronkelijk werk - uitgewerkt tot twee kubussen (een rode en een zwarte), dus tot architectuur. Het boek waarin dit beeld staat is gepubliceerd in 1922 in het Russisch en is kort daarna door De Stijl in het Nederlands uitgebracht. Directeur Charles Esche formuleert het zo: 'Elke keer als je zo'n eenvoudige tekening van twee vierkanten ziet, moet je je ook voorstellen dat je tussen die vormen kan lopen, als in een stad. Of dat je erin zou kunnen wonen, in verschillende kamers. Die gedachte willen we graag naar voren brengen.'

Spectaculair is ook de meer dan acht meter hoge sculptuur *Doodgravers*, die sinds 27 augustus 2009 in de vijver van het museum staat en een van de blikvangers is. Het beeld is vervaardigd uit verschillende soorten metaal.

Doodgravers, naar ontwerp van El Lissitzky, Van Abbemuseum, 2009. Foto Perry van Duijnhoven

Het sleutelwerk *Nieuwe Mens* past in het Rusland van na de revolutie en doet denken aan de Universele Mens van Da Vinci. Na uitvoerige bestudering van ontwerp-

tekeningen en schetsen heeft Milner het werk in groot formaat uitgevoerd. Het 'nieuwe werk' hangt centraal op de expositie, aan het raam in het trappenhuis van het museum.

Van het bekende architectonisch ontwerp *Wolkenbügel* is een meer dan levensgrote maquette vervaardigd, die een geweldige indruk geeft van het gebouw en van Lissitzky's visie op het maatschappelijke belang van architectuur.

Lissitzky als basis voor het Van Abbemuseum

Voor directeur Charles Esche is het oeuvre van Lissitzky de hoeksteen van zijn beleid in het Van Abbemuseum. Esche zegt daarover: 'Lissitzky is een van de aantrekkelijkste delen van de collectie van het museum en een heel interessant voorbeeld voor hedendaagse kunstenaars, omdat hij zowel betrokken is bij de wereld als bij zijn eigen artistieke visie. Door Lissitzky begrijp je dat kunstenaars altijd al het risico hebben genomen om aan te sluiten bij de samenleving en bij te dragen aan haar ontwikkeling.'

Publicatie

Bij de exposities verschijnt een publicatie geschreven door John Milner. Die bevat heldere en nieuwe inzichten in Lissitzky's oeuvre. Milner plaatst Lissitzky's werk, ideologie en visie in een historische en kunsthistorische context naast die van zijn tijdgenoten als Kasimir Malevitsj, Vladimir Tatlin, Mart Stam en Gerrit Rietveld.

Vooruitblik

De tweede tentoonstelling (september 2010 tot september 2011) in het project *Lissitzky+* toont het werk van Lissitzky samen met dat van een aantal radicale vrouwelijke kunstenaars waarmee hij heeft samengewerkt. Het derde deel (september 2011 tot september 2012) richt zich op de dynamische menselijke figuur.

Conservator

Gastconservator van het project is John Milner, project-leider bij het Van Abbemuseum is Willem Jan Renders.

Sponsors

De modellen van de figuren uit *Overwinning op de Zon* zijn tot stand gekomen dankzij ondersteuning van Rotary Club Eindhoven Soeterbeek. Het beeld *Doodgravers* is mede tot stand gekomen dankzij ondersteuning van MCB Nederland.

Voor redactie

Meer informatie en afbeeldingen kunnen worden gedownload op: www.vanabbemuseum.nl/pers.

De persopening vindt plaats op donderdag 17 september 2009 om 11.00 uur.

Voor informatie, beeldmateriaal, interviews en/of aanmeldingen kunt u contact opnemen met 'Claire Beke - Communicatie in Cultuur'. T: +31 10 425 03 44 of via: pressoffice@lissitzkyplus.com

Persbericht september 2009

Het Van Abbemuseum in Eindhoven is een van de meest toonaangevende musea voor hedendaagse kunst in Europa. Het museum heeft een uitgebreide internationale collectie van ruim 2700 kunstwerken, waaronder sleutelwerken van Lissitzky, Picasso, Kokoschka, Chagall, Beuys, McCarthy, Daniëls en Körmeling. Vragen op het gebied van kunst en samenleving stelt het museum op een experimentele manier aan de orde. Openheid, gastvrijheid en kennisuitwisseling zijn voor het Van Abbemuseum van belang, en we prikkelen onszelf en bezoekers om over onderwerpen na te denken. Bijvoorbeeld over de rol van de collectie als cultureel 'geheugen', of over het museum als publieke ruimte. Door internationale samenwerking en uitwisseling is het Van Abbemuseum bovendien een plaats waar creatieve kruisbestuiving plaatsvindt. Een bron van verwondering, inspiratie en verbeelding.

Van Abbemuseum

Bilderdijklaan 10
Eindhoven

Openingstijden

Dinsdag t/m zondag 11.00–17.00 uur,

Donderdag 11.00-17.00 uur

Op donderdagen is het museum geopend tot 21.00 uur en is de toegang gratis vanaf 17.00 uur.

Toegang

Volwassenen: € 8,50

Groepen van 15 of meer, 65 plussers: € 6

Studenten, CJP houders: € 4

Donderdagavond van 17.00-21.00: gratis toegang (t/m 31/10/09)

Kijk voor meer informatie op www.vanabbemuseum.nl